

Quick scan tijdelijke noodopvang asielzoekers

Afdeling: Economische en Maatschappelijke Ontwikkeling

Versienummer: 1.2

Datum: 11 november 2015

Corsanummer: T15.16276

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	Commissie Samenleving 8 oktober	3
1.2	Recente ontwikkelingen: concrete vraag van het COA aan de Veiligheidsregio	3
1.3	Kortlopend traject met inloopavonden voor inwoners.....	3
1.4	COA onderscheidt verschillende soorten opvang: een overzicht.....	4
2	Toelichting op de Quick Scan	5
2.1	Welke type locaties onderscheiden we?	5
2.2	Enkele locatietypen vallen op voorhand af voor een verdere scan.....	5
2.3	Criteria	5
2.4	Beschouwing over de locaties.....	6
3	Quick Scan locaties	8
3.1	Overzicht locaties	8
4	Financiën	11
4.1	Vergoedingen door het rijk.....	11
4.2	Verwachte kosten gemeente.....	11

1 Inleiding

1.1 Commissie Samenleving 8 oktober

De commissie Samenleving van 8 oktober 2015 besprak de opvang van vluchtelingen in Lansingerland. Dit uiteraard naar aanleiding van de grote stroom vluchtelingen die naar Europa en ook Nederland komt en de te kleine bestaande opvangcapaciteit. Daarbij ging het niet over de 72-uurs crisishulpopvang of over de statusgerechtigden/vergunninghouders. Lansingerland ligt op schema voor wat betreft het verplicht opnemen en huisvesten van vergunninghouders. Daarmee nemen wij ons aandeel in de doorstroming van vergunninghouders uit de AZC's. De commissie Samenleving spitste zich toe op de tussenliggende categorieën: van relatief kortdurende noodopvang tot langere durende opvang als tijdelijke asielzoekerscentra (AZC's).

De uitkomst van de beraadslaging in de commissie Samenleving was dat de raad tot een standpuntbepaling wil komen over het al of niet aanbieden van een vorm van tijdelijke opvang en daarbij het gesprek met inwoners wil aangaan. Parallel daaraan is gestart met het inzichtelijk maken van de (on)geschiktheid van locaties in Lansingerland voor tijdelijke opvang van asielzoekers. Daarmee zijn er twee sporen: (a) zijn er technisch gesproken mogelijkheden in onze gemeente, en (b) hoe wenselijk is het aanbieden van tijdelijke opvang. De commissie Samenleving wenst in gesprek te gaan met de inwoners (zie paragraaf 1.3).

1.2 Recente ontwikkelingen: concrete vraag van het COA aan de Veiligheidsregio

Nadien zijn er nieuwe ontwikkelingen. Het COA heeft de gemeenten in de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR) gevraagd of ze mogelijkheden zien voor de tijdelijke noodopvang van vluchtelingen. Deze Veiligheidsregio inventariseert op zeer korte termijn alle mogelijkheden in onze regio. Deze concrete vraag van de VRR leidt ertoe dat er focus is ontstaan in de categorie tijdelijke opvang. We kijken momenteel voornamelijk naar de tijdelijke kleinschalige noodopvang van vluchtelingen voor 3 maanden tot een jaar.

In de brief van 2 november 2015 (zie aparte bijlage) verzoekt de VRR de deelnemende gemeenten om conform de afspraken in het Algemeen Bestuur van de VRR zich in te spannen om naar rato van draagkracht/inwonertal kleinschalige noodopvang - met een minimum van 20 personen - te realiseren. En een overzicht van verschillende mogelijkheden voor het realiseren van noodopvang aan de VRR door te geven. De gehele VRR staat voor de opgave 500 plekken noodopvang te realiseren. Dit voor de duur van 3 tot 12 maanden. De VRR geeft verder geen indicatie welke omvang per gemeente is gewenst. Voor Lansingerland vertalen wij dit vooralsnog naar een opvanglocatie van circa 60 personen ('1 op de 1.000 inwoners'). Dit aantal is echter door de gemeente zelf aan te geven richting de VRR.

Er is verschil in wat het COA het meest wenselijk acht, namelijk noodopvang in liefst grotere concentraties van bijv. 500 plekken, en de regionale insteek met kleinschalige noodopvang. Het COA blijft, ook als er één of meerder locaties worden aangeboden aan het COA, haar eigen afweging maken of het al dan niet gebruik maakt van een aanbod.

Deze notitie is opgesteld om bij te dragen aan de keuze van eventuele locaties op basis van de uitvraag van de VRR aan de gemeenten.

1.3 Kortlopend traject met inloopavonden voor inwoners

Deze Quick Scan vormt, samen de informatie uit de in november te organiseren inloopavonden, de input voor de gemeenteraad van 26 november 2015 om te komen tot een keuze of de gemeente Lansingerland een locatie aandragt en zo ja, welke locatie(s) Lansingerland aandragt aan de VRR.

Tijdpad

Op 12 november vergadert de commissie Samenleving over de tijdelijke kleinschalige noodopvang. Deze notitie ligt dan voor. De uitkomst van deze commissievergadering bepaalt of en met welke (voorkeurs)locatie(s) voor eventuele noodopvang de inloopavonden wordt aangevangen.

Tijdens de inloopavonden kunnen inwoners met gemeenteraadsleden, leden van het college en vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties en de politie in gesprek over dit verzoek van de VRR en de locatie(s) die de gemeente wil voorstellen. Aanwezigheid van raadsleden, in ten minste een goede afspiegeling van de raad, is op deze avonden noodzakelijk. De avonden zijn op uw verzoek voor u georganiseerd.

De inloopavonden worden gehouden van 17.00 uur - 19.00 uur op:

- Vrijdag 13 november: Het Baken, Anthonie van Dijcklaan 1, 2661 TP Bergschenhoek.
- Maandag 16 november: Rehoboth, Wilhelminastraat 2, 2651 DL Berkel en Rodenrijs.
- Dinsdag 17 november: De Rank, Kerkstraat 13, 2665 BD Bleiswijk.

Daarna neemt de gemeenteraad in de raadsvergadering van 26 november 2015 aan de hand van een raadsadvies een beslissing of en welke mogelijke tijdelijke kleinschalige noodopvanglocatie de gemeente Lansingerland aan de Veiligheidsregio aanbiedt.

1.4 COA onderscheidt verschillende soorten opvang: een overzicht

Voor de volledigheid hieronder de verschillende soorten opvang en de door COA gehanteerde omschrijvingen. Opgemerkt wordt dat deze niet statisch zijn, dus door de tijd heen evolueren deze bijvoorbeeld in gewenste omvang (personen). De tendens lijkt dat het kleinschaliger mag dan voorheen.

Reguliere opvang

Een asielzoekerscentrum (AZC) dat door het COA wordt geëxploiteerd voor een termijn vanaf 2 jaar met een opvangcapaciteit van 300 tot 1.500+ personen. Op te splitsen in langdurig (tot 30 jaar) en tijdelijk (tot 5 jaar).

Noodopvang

Hallen/locaties voor de duur van minimaal 3 maanden met een opvangcapaciteit (tot op heden) tussen 100 en 500 inwoners. Het COA neemt een grote rol in de exploitatie. Liefst ziet het COA de opvanglocaties in nabijheid van reguliere AZC's.

Crisisnoodopvang

Locaties (sporthallen e.d.) die zijn bedoeld voor het opvangen van vluchtelingen voor in beginsel 72 uur, waarna zij kunnen doorstromen naar andere opvangmogelijkheden. Bij crisisopvang regelt de gemeente vrijwel alles.

In deze notitie gaat het alleen over de noodopvang.

2 Toelichting op de Quick Scan

2.1 Welke type locaties onderscheiden we?

We onderscheiden de volgende type locaties:

- Kavels voor woningbouwlocaties.
- Kavels voor bedrijventerreinen.
- Overige kavels (in of in de directe nabijheid van de bebouwde kom).
- Bedrijfsgebouwen op bestaande bedrijventerreinen.
- Kassen.
- Sporthallen (en andere gebouwen in eigendom van de gemeente)
- Leegstaande woningen, hotels of vakantieparken.

2.2 Enkele locatietypen vallen op voorhand af voor een verdere scan

Kassen achten we niet geschikt voor een (tijdelijk) woonverblijf. Dit vanwege het te verwachten woon/leefklimaat in de kassen zelf. Ook zijn de kassen in de regel buiten de kern gelegen.

Sporthallen achten wij alleen geschikt voor de crisisondopvang (72 uursopvang). Sporthallen zijn in Lansingerland goed bezet en worden gebruikt door sportverenigingen en het (beweging)onderwijs. Langdurig gebruik van sporthallen heeft alleen daarom al grote impact op de samenleving.

In Lansingerland zijn er geen leegstaande woningen, hotels of vakantieparken met een zekere capaciteit (bijv. 50 bedden of meer). Uitgezonderd de Hergerborch. Deze locatie wordt momenteel onderzocht op de mogelijkheid om, naast huisvesting van anderen, ook asielgerechtigden te kunnen huisvesten. De Hergerborch valt daarmee buiten het bestek van deze scan. Ook de zelfzorgarrangementen vervallen als optie.

De Quick Scan richt zich daarmee op de volgende categorieën:

- Kavels voor woningbouwlocaties.
- Kavels voor bedrijventerreinen.
- Overige kavels (in of in de directe nabijheid van de bebouwde kom).
- Bedrijfsgebouwen op bestaande bedrijventerreinen.

2.3 Criteria

Op lokaal niveau zijn er enkele (niet harde) criteria aan te geven:

• Beschikbaarheid	Is een locatie (pand, kavel, etc.) op korte termijn beschikbaar? De eigendomssituatie heeft daar mogelijk invloed op. Is de locatie privaat eigendom, dan is medewerking door de eigenaar vereist.
• Termijn	Voor hoe lang kan de locatie als noodopvanglocatie dienen?
• Faciliteiten	Zijn er winkels, sportgelegenheden, OV, parken, speeltuin, scholen in de buurt? Vanuit veiligheidsbeheersing bezien is een korte mobiliteit naar voorzieningen gunstig.
• Omgeving	Hoe ligt de locatie in de buurt van andere woningen of juist excentrisch? Is de locatie voldoende zelfstandig?

• Verkeersveiligheid	Is er een drukke weg in de buurt? Rijden er veel vrachtwagens? Is het langzaam verkeer met voet- en wandelpaden goed van het overige verkeer gescheiden?
• Nutsvoorzieningen	Riolering, stroom e.d. aanwezig? (vooral van belang voor de kavels)
• Bestaande toezeggingen	Zijn er t.a.v. de locatie bestaande toezeggingen voor een alternatieve ontwikkeling? Is een toezegging conflicterend met een tijdelijke invulling?
• Omvang	Hiermee wordt bedoeld de mogelijke omvang, dat wat technisch mogelijk is.

In de tabellen in hoofdstuk 3 komen o.a. de bovenstaande zaken terug.

Draagvlak bij inwoners en omwonenden is eveneens een criterium die in de afweging van de gemeenteraad een rol zal spelen. Op dit moment is dat een moeilijk in te schatten factor. De inloopavonden geven de raadsleden de mogelijkheid om het draagvlak voor de keuzen en verschillende locaties zelf in te schatten. Daarnaast zal in de regel meer inzet nodig zijn om draagvlak te vergroten voor die locaties waar omwonenden toezeggingen over de invulling hebben gehad. Dat geldt waarschijnlijk ook meer voor locaties in de kern ten opzichte van locaties die aan de rand of net buiten de kern liggen.

2.4 Beschouwing over de locaties

In het algemeen lenen de kavels op bedrijventerreinen in Lansingerland zich minder goed voor de (nood)opvang van asielzoekers en überhaupt voor bewonen.

Kanttekeningen bij opvang op een bedrijfskavel zijn in het algemeen:

- Bedrijventerreinen zijn bedoeld voor bedrijven. Hier zijn de terreinen ook volledig op ingericht. Wonen/verblijven vraagt andere voorwaarden/voorzieningen. Als voorbeeld: het voetgangersgebied is vaak slecht en onvolledig en niet goed toegankelijk, hetzelfde geldt voor fietspaden.
- Creëert veiligheidsproblemen. Veel verkeersstromen op bedrijventerreinen. Vervoersstromen lopen door elkaar wat ongewenste gevaarlijke situaties kan opleveren.
- De perceptie van bedrijven over een terrein verandert. Het is geen bedrijventerrein meer, maar een gemengd milieu.
- Veelal een excentrische ligging ten opzichte van woningbouw en faciliteiten, in een voor bewoning onprettige omgeving.
- Wat te doen als bewoners gaan klagen over geluidsoverlast (of bijvoorbeeld stank of stof) die voort komt uit de uitvoering van bedrijvigheid? Bedrijven mogen niet gehinderd worden in de uitvoering van hun activiteiten.
- Wonen heeft negatieve effecten voor de milieuhindercategorie en werkt dus beperkend voor bedrijven(terreinen) en visa versa.
- De voor Lansingerland broodnodige verkoop van bedrijventerrein zal op het betreffende bedrijventerrein vertragen.

Voor de meeste bedrijfspanden zal het bovenstaande ook vaak opgaan. Een enkel bedrijfspand kan gunstiger liggen, wanneer het aan de rand van een bedrijventerrein en in de nabijheid van een woonwijk ligt. In Lansingerland is de leegstand van (gehele) bedrijfspanden echter zeer laag. Het leegstandspercentage ligt ruim onder het landelijk en regionaal gemiddelde. Ook zijn er weinig kantoren, noch leegstaande kantoren op een goede locatie (nabijheid faciliteiten etc.).

Het COA heeft voorkeur voor noodopvang in evenementhallen en niet voor bedrijfshallen. In evenementenhallen is een leefklimaat te realiseren en de hal is reeds ingericht op de veiligheid van grote groepen mensen (brandveiligheid). Van de bedrijfspanden die in dit kader zijn bekeken, moet worden geconcludeerd dat hierin inderdaad geen goed leefklimaat is te creëren. Daarmee valt deze optie af.

Kavels op woningbouwlocaties in de directe nabijheid van de bebouwde kom lijken kansrijker dan die op de bedrijventerreinen en die in de kernen. Als we de locaties in de tabel van paragraaf 3.1 beschouwen dan zijn op basis van de daar opgenomen criteria het meest gunstig gelegen:

- Wilderszijde, Bergschenhoek (in de nabijheid van gemeentehuis/Boterdorpseweg)
- Lijsterlaan, Bleiswijk.

Voorkeurslocatie

Wilderszijde (in de nabijheid van gemeentehuis/Boterdorpseweg) is daarbij de voorkeurslocatie, daar deze is gelegen op een reeds te ontwikkelen locatie. Voor Lijsterlaan zijn momenteel geen ontwikkelplannen.

We merken op dat het COA om bedrijfseconomische en logistieke redenen bij kavels inzet op opvang van grotere aantallen asielzoekers tegelijkertijd en voor de duur vanaf 2 jaar. Zoals in hoofdstuk 1 beschreven richt de vraag van de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond zich toe op kleinschalige opvanglocaties, welke voor Lansingerland is vertaald naar een opvanglocatie van circa 60 plekken voor asielzoekers.

3 Quick Scan locaties

3.1 Overzicht locaties

In deze paragraaf zijn de locaties in beeld gebracht, die in eerste instantie het meest voor de hand liggen. In paragraaf 3.2 geven we een beschouwing na de inventarisatie in paragraaf 3.1.

Locatie	Beschikbaarheid	Capaciteit (in aantal personen)	Faciliteiten	Aandachtspunten
Kavels woningbouwlocaties en overige kavels (in of in de directe nabijheid van de bebouwde kom)				
Berkel Centrum	Beschikbaar (1 jaar), Gemeente is eigenaar.	50-100	Winkels, scholen en OV op loopafstand. Sport nabij.	<ul style="list-style-type: none"> Gefaseerde ontwikkeling winkelcentrum, zoektocht naar tijdelijk gebruik met druk op parkeervoorzieningen, nog geen plannen voor sloop boerderij, veel verkeer, veel te verwachten weerstand. Locatie dicht bij Hergerborch en dus concentratie in centrum. Druk verkeerspunt bij spijstijden winkelcentrum (verkeersveiligheid).
Berkel- hoek Oudelandselaan-Westersingel	Beschikbaar (1+ jaar), Gemeente is eigenaar.	50-150	Winkels, scholen en OV op loopafstand. Sport nabij. Nutsvoorzieningen nabij.	<ul style="list-style-type: none"> Wijkt af van historische beloftes over invulling locatie.
Berkel - Westpolder	Niet/nauwelijks beschikbaar. Privaat/ontwikkelaar/gemeente.	100+	Winkels, scholen en OV op loopafstand.	<ul style="list-style-type: none"> Bouwlocatie met grote potentie nieuwbouw woningen komende periode. Daarmee ook belangrijk voor sociale woningbouw mede t.b.v. statusgerechtigden. Stilzetten ontwikkeling betekend groot financieel nadeel.
Bergschenhoek - Wilderszijde	Beschikbaar (1 jaar) Gemeente (met claims van ontwikkelaars)	100+	Zuidelijke deel nabij de Wilderskade is niet gelegen in de nabijheid van winkels, primair onderwijs en OV. Deel nabij gemeentehuis is strategischer gelegen t.o.v. winkels en onderwijs.	<ul style="list-style-type: none"> Enigszins excentrisch, niet direct in bebouwde kom. Nutsvoorzieningen nog niet aanwezig. Grotere mobiliteit Verkeersveiligheid (Boterdorpseweg) aandachtspunt We hebben te maken met ontwikkelaars die claims hebben op het gebied. Invloed op uitstraling van het gebied. Bij dit gebied

				belangrijk dat de start van de “branding” goed is.
Bergschenhoek - Bergweg Noord “Nabij de algemene begraafplaats Bergschenhoek”	Beschikbaar (1+ jaar), Gemeente is eigenaar.	100+	Betreft de locatie van de voormalige dependance gemeentehuis. In de nabijheid van winkels, scholen en OV.	<ul style="list-style-type: none"> • Toezegging aan omwonenden dat er geen bebouwing op de locatie meer komt. • Omringd door woningbouw. • Korte mobiliteit naar voorzieningen. • Nutsvoorzieningen aanwezig.
Bleiswijk Lijsterlaan	Beschikbaar (1+ jaar), Gemeente is eigenaar.	100+	In de nabijheid van winkels, scholen en OV.	<ul style="list-style-type: none"> • Gelegen naast kassen en aan overkant van de straat grenzend aan woonwijk. Basisschool tegenover gelegen. • Korte mobiliteit naar voorzieningen
Kavels bedrijventerreinen				
Locatie	Beschikbaarheid	Capaciteit (in aantal personen)	Faciliteiten	Aandachtspunten
Oudeland (fase 2)	Beschikbaar (1+ jaar), Gemeente is eigenaar.	100+	Geen winkels, sport en OV in de buurt. Scholen in de buurt.	<ul style="list-style-type: none"> • Zeer excentrisch. • Geen voorzieningen in de buurt. Grote mobiliteit naar voorzieningen. • Verkeers(on)veiligheid o.a. door gebrekkige loop- en fietsinfrastructuur en aanwezige vrachtverkeer. • Negatief voor eventuele verkoop bedrijventerrein (met financiële gevolgen). • Nabijheid/strijdigheid bedrijven in milieucategorie 3.1 en 3.2.
Leeuwenhoekweg	Beschikbaar (1+ jaar), Gemeente is eigenaar.	100+	Winkels (Centrum B'hoek) en scholen nog (net) beloopbaar. Sport in de buurt.	<ul style="list-style-type: none"> • Enigszins excentrisch • Negatief voor eventuele verkoop bedrijventerrein (er is concrete belangstelling). • Verkeers(on)veiligheid o.a. door gebrekkige loop- en fietsinfrastructuur op bedrijventerrein en aanwezige vrachtverkeer. • Bedrijven milieucat. 3.1 en 3.2 in de buurt. • Geluidsoverlast N209

Prisma	GR (Zoetermeer en private partijen)	100+	Niet in nabijheid van winkels, scholen, etc.	<ul style="list-style-type: none"> • Zeer excentrisch. • Negatief voor eventuele verkoop bedrijventerrein. • Verkeers(on)veiligheid o.a. door gebrekkige loop- en fietsinfrastructuur op bedrijventerrein en aanwezige. • Bedrijven cat. 3.1 en 3.2 in de buurt.
Bleizo	GR (met Zoetermeer)	100+	Niet in nabijheid van winkels, scholen	<ul style="list-style-type: none"> • Zeer excentrisch. • Negatief voor eventuele verkoop bedrijventerrein. • Verkeers(on)veiligheid o.a. door gebrekkige loop- en fietsinfrastructuur op bedrijventerrein en aanwezige. • Bedrijven cat. 3.1 en 3.2 in de buurt.

Bedrijventerreinen bestaand ("leegstaande private panden")				
Locatie	Beschikbaarheid	Capaciteit (in aantal personen)	Faciliteiten	Aandachtspunten
Klappolder 'Veilingterrein' (Bleiswijk)	Privaat pand, 3 - 12 maanden beschikbaar	100+	Niet in nabijheid van winkels, scholen, etc.	<ul style="list-style-type: none"> • Zeer excentrisch. • Verkeers(on)veiligheid o.a. door gebrekkige loop- en fietsinfrastructuur op bedrijventerrein en aanwezige. • Bedrijven milieucat. 3.1 en 3.2 in de buurt. • Risicogebied i.v.m. veiligheid.
Rodenrijs (Berkel en Rodenrijs)	Privaat pand, 3 - 12 maanden beschikbaar	50-100+	In nabijheid van supermarkt, scholen, OV.	<ul style="list-style-type: none"> • Niet excentrisch, evenmin direct in bebouwde kom. • Bekeken moet worden of leefklimaat in bedrijfshal is te realiseren en of de hal ingericht is op de veiligheid van grote groepen mensen (brandveiligheid). • Bedrijven milieucat. 3.1 en 3.2 in de buurt (Veiligheidsregio dient te checken op mogelijkheid tijdelijk bewonen).

4 Financiën

4.1 Vergoedingen door het rijk

De kosten voor noodopvang komen ten laste van het COA/Rijk. Omdat de vluchtelingen zorgen voor een hoger inwoneraantal, maar dit niet direct resulteert in een hogere vergoeding vanuit het Gemeentefonds, is er voor gemeenten een aparte vergoeding vanuit het COA van € 18,15 per persoon per maand.

Hoewel het COA de noodlocatie regelt en bekostigt zijn er aanvullend nog inspanningen vanuit de gemeente te verwachten en nodig. Dat brengt kosten met zich mee.

4.2 Verwachte kosten gemeente

Het bovengenoemde bedrag van € 18,15 per persoon per maand levert een zeer bescheiden totaalbedrag op.

Personeelskosten

(Aanvullende) inzet vanuit de gemeente is, afhankelijk van de omvang en samenstelling van de asielzoekers, te verwachten op de volgende punten:

- Ambtelijke inzet voor communicatie
- Ambtelijke inzet onderwijs
- Ambtelijke inzet veiligheid
- Ambtelijke inzet voor inzet van vrijwilligerswerk

Op dit moment schatten we extra de ambtelijke inzet in op ten minste 3 FTE (op maandbasis is dat € 15.000 tot € 20.000).

Bouw- en woonrijp maken

Daarnaast zijn er kosten verbonden aan het aanleggen van infrastructuur: wegen, nutsvoorzieningen, riolering, openbare verlichting, etc. op de kavels.

Bij zowel Wilderszijde als Lijsterlaan worden de kosten voor bouw- en woonrijp maken geraamd op circa € 200.000,-. De aan te leggen infrastructuur zal (vrijwel) niet gebruikte kunnen worden voor de toekomstige ontwikkeling op de kavel(s).

Opportunity costs

Bij een keuze voor een ontwikkellocatie, zoals Wilderszijde, is het van cruciaal belang hoe dit wordt vormgegeven. Dit is noodzakelijk om te voorkomen dat de waarde creatie op de ontwikkellocatie niet in gevaar komt. Gewaarborgd moet worden dat hier een goed proces met een heldere uitkomst wordt doorlopen. Dit kost tijd en geld. Bij een korte duur van de opvang zijn de opportunity costs laag.